

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๙

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๒๗/๒๕๖๙

เรื่อง สิทธิเด็ก อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิทางการศึกษา กรณีร้องเรียนว่าโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง
ในจังหวัดชลบุรีลงโทษนักเรียนด้วยการให้พ้นสภาพการเป็นนักเรียน

ผู้ร้อง ปกปิดชื่อ

ผู้ถูกร้อง โรงเรียน [REDACTED]

๑. ความเป็นมา

๑.๑ ผู้ร้องร้องเรียนทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ตามคำร้องที่ ๓๒๗/๒๕๖๘ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๘ ว่าเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๘ [REDACTED] บุตร [REDACTED] ของผู้ร้องซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ของผู้ถูกร้องถูกลงโทษด้วยการให้พ้นสภาพการเป็นนักเรียนเนื่องจากพกพาบุหรี่ไฟฟ้าไปโรงเรียน ผู้ร้องเห็นว่าการลงโทษดังกล่าวไม่เป็นไปตามระเบียบและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จึงขอให้ตรวจสอบ

๑.๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า เพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กอันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิทางการศึกษาเป็นกรณีเร่งด่วนไปพร้อม ๆ กับการตรวจสอบ จึงมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาให้ [REDACTED] ได้ศึกษาต่อไปภายใน ๓๐ วัน

๑.๓ จากการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ผู้ถูกร้องยืนยันการจำหน่ายชื่อเด็ก [REDACTED] ให้พ้นสภาพการเป็นนักเรียน พนักงานเจ้าหน้าที่จึงได้ประสานผู้ร้องให้พาไปสมัครเข้าเรียนโรงเรียนอื่น โดยเด็ก [REDACTED] ได้สมัครและสอบเข้าเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ใหม่ที่โรงเรียน [REDACTED] และเริ่มเรียนในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๙

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการจัดทำข้อเสนอแนะ พ.ศ. ๒๕๖๙ โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

/๒.๑ รายการ...

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ สรุปผลการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและรับฟังความเห็นจากผู้ร้อง ผู้เสียหาย และผู้เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๘ ณ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

๒.๑.๒ สรุปผลการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและรับฟังความเห็นจากผู้ถูกร้อง สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี (สำนักงาน ศธจ.ชลบุรี) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๘ ณ โรงเรียน [REDACTED] อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

๒.๑.๓ บันทึกการประสานงานทางโทรศัพท์ระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับที่ปรึกษาของผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๙

๒.๑.๔ หนังสือสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ลับ ที่ ศธ ๐๒๑๑.๖/๘๐ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๙ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๕ หนังสือสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี ที่ ศธ ๐๒๖๔/๑๕๐๔ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๙ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๖ หนังสือบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชลบุรี ที่ พม ๐๓๐๔.๑๑/๐๓๗๔ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๗ บันทึกการประสานงานทางโทรศัพท์ระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับที่ปรึกษาของผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

๒.๑.๘ บันทึกการประสานงานทางโทรศัพท์ระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับหัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๙

๒.๑.๙ บันทึกการประสานงานทางโทรศัพท์ระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับที่ปรึกษาของผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๙

๒.๑.๑๐ คู่มือการจัดทำแนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ปรากฏตามความเป็นมาในข้อ ๑.๑ และผู้ร้องให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

๑) [REDACTED] นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หลักสูตร English Program ของผู้ถูกร้อง อาศัยอยู่กับผู้ร้องและมารดา มีพี่ชาย ๑ คน ศึกษาอยู่ที่โรงเรียนเดียวกัน และมีพี่สาวต่างบิดาซึ่งอาศัยอยู่ต่างจังหวัดอีก ๑ คน ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ มีวิชาที่ต้องสอบ แก่ตัว อาทิ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย เป็นคนดื้อแต่วางตัวนิ่งเฉย มีความเป็นผู้ใหญ่มาก และไม่เคยสร้างปัญหาให้แก่ครอบครัว

๒) เด็ก [REDACTED] ถูกผู้ถูกร้องลงโทษเนื่องจากพกพาบุหรี่ไฟฟ้าเข้ามาในโรงเรียน โดยผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๘ แจ้งเรื่องพ้นสภาพการเป็นนักเรียนตั้งแต่วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๘ เป็นต้นไป ผู้ร้องเห็นว่าการลงโทษดังกล่าวไม่เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

/ว่าด้วย...

ว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนฯ) รวมถึงนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเน้นย้ำถึงการฟื้นฟู ส่งเสริมและให้คำแนะนำทางการศึกษามากกว่าการลงโทษที่นำไปสู่การกีดกันทางการศึกษาของเด็ก

๓) ผู้ร้องต้องการให้เด็ก [REDACTED] เรียนต่อจนจบการศึกษาภาคบังคับไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนของรัฐหรือเอกชน และยินดีให้ความร่วมมือให้นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือที่ปรึกษาครอบครัวเข้ามาให้ความรู้และคำแนะนำในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อประโยชน์ของเด็ก [REDACTED]

๔) หลังเกิดเหตุผู้ถูกร้องได้ปิดกั้นการเข้าถึงแอปพลิเคชันไลน์ (Line) ซึ่งเป็นช่องทางสื่อสารหลักระหว่างผู้ร้องกับผู้ถูกร้อง จึงไม่ได้สื่อสารทำความเข้าใจกัน

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้เสียหาย

๑) เด็ก [REDACTED] มีเพื่อนสนิท ๔-๕ คน และเคยถูกหักคะแนนความประพฤติ ๕ คะแนน เนื่องจากใส่ถุงเท้าผิดระเบียบ ๒-๓ ครั้ง มีผลการเรียนเฉลี่ยประมาณ ๒.๐๐ และมีวิชาที่ต้องสอบแก้ตัว อาทิ วิทยาศาสตร์ พลศึกษา และสุขศึกษา

๒) เด็ก [REDACTED] ชื้อบุหรี่ปริ๊ไฟฟ้าจากเพื่อนที่โรงเรียนในราคา ๓๐๐-๔๐๐ บาท และเริ่มใช้เป็นครั้งแรกในวันเกิดเหตุ แต่ทำตกในห้องเรียนจนครูประจำชั้นตรวจพบ เมื่อครูฝ่ายปกครองสอบถาม เด็ก [REDACTED] อ้างว่ามีเพื่อนอีก ๒ คน พกพาและใช้บุหรี่ปริ๊ไฟฟ้าด้วย ซึ่งถูกลงโทษให้พ้นสภาพการเป็นนักเรียนเช่นเดียวกัน และได้ขู่จะทำร้ายเด็ก [REDACTED] หากไปเรียนที่โรงเรียนใหม่แห่งเดียวกัน

๓) เด็ก [REDACTED] ไม่ได้ศึกษาต่อในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ จึงใช้เวลาอยู่ที่บ้านกับมารดา และอยากศึกษาต่อกับผู้ถูกร้องแต่กังวลว่าอาจเรียนตามเพื่อนไม่ทัน และมีการบ้านที่ต้องส่งจำนวนมาก

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) เด็ก [REDACTED] มีบิดาเป็นคนต่างชาติ ส่วนมารดาเป็นคนไทย เด็ก [REDACTED] เป็นคนพูดน้อย มีโลกส่วนตัวสูง ไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว แต่ไม่ให้ความร่วมมือในการส่งงานตามกำหนด และเข้าหาเพื่อนเฉพาะเมื่อต้องการพูดคุยเท่านั้น

๒) วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๘ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องจัดกิจกรรมวันต่อต้านยาเสพติด ได้รับแจ้งจากนักเรียนว่า เด็ก [REDACTED] ชักชวนเพื่อน ๒ คน สูบบุหรี่ปริ๊ไฟฟ้าบริเวณห้องน้ำและต่อมาเด็ก [REDACTED] ทำบุหรี่ปริ๊ไฟฟ้าตกในห้องเรียน ครูประจำชั้น ครูแนะแนว และครูฝ่ายกิจการนักเรียนจึงเรียกนักเรียนทั้ง ๓ คนเข้าพบ ซึ่งทุกคนยอมรับว่าสูบบุหรี่ปริ๊ไฟฟ้าและชักชวนเพื่อนร่วมชั้นให้สูบบุหรี่ปริ๊ไฟฟ้าด้วย

๓) วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๘ ผู้ถูกร้องเชิญผู้ปกครองของนักเรียนทั้ง ๓ คน มาประชุมรับทราบพฤติกรรมและแจ้งระเบียบปฏิบัติการตัดคะแนนความประพฤติซึ่งกำหนดให้นักเรียนที่ใช้สารเสพติดภายในโรงเรียนถูกตัดคะแนนความประพฤติ ๕๐ คะแนน และพ้นสภาพการเป็นนักเรียน ผู้ปกครองทั้งหมดยอมรับและลงนามรับทราบการให้พ้นสภาพการเป็นนักเรียนตั้งแต่ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เป็นต้นไป

/๔) ช่วงภาคเรียน...

๔) ช่วงภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เด็ก [] และเพื่อนทั้ง ๒ คน ยังคงศึกษากับผู้ถูกร้องตามปกติแต่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทและกล่าวโทษกันเอง ครูแนะแนวจึงให้ทั้ง ๓ คน เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ภายหลังจบภาคเรียนที่ ๑ ผู้ปกครองของเพื่อน ๒ คน ได้ย้ายเด็ก ไปเรียนที่โรงเรียนแห่งใหม่ ส่วนผู้ร้องได้ส่งที่ปรึกษาเข้าเจรจาและแจ้งปฏิเสธผลการพิจารณาลงโทษรวมถึง แจ้งว่าจะร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕) วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๘ เด็ก [] เดินทางมาโรงเรียนตามปกติ แต่ผู้ถูกร้องไม่อนุญาตให้เข้าห้องเรียน โดยให้ไปแก้ไขผลการเรียนและติดตามงานที่ยังส่งไม่ครบ

๖) วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรีมาพูดคุยและแจ้งว่าได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้อง ผู้ถูกร้องจึงได้ชี้แจง ข้อมูลตามข้อ ๑)-๕) ให้ทราบ

๗) ผู้ถูกร้องยืนยันว่าไม่สามารถรับเด็ก [] กลับเข้ามาศึกษาต่อได้ เนื่องจากส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและความปลอดภัยของนักเรียนรายอื่น จึงแนะนำ โรงเรียน [] ให้ แต่เด็ก [] ไม่ได้สมัครเข้าศึกษาต่อกับโรงเรียนดังกล่าว

๒.๒.๔ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี (สำนักงาน ศรจ.ชลบุรี)^{*}

ไม่สามารถติดต่อที่ปรึกษาของผู้ร้องเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงเบื้องต้นได้ จึงประสานไปยังผู้ถูกร้องได้ความว่า ผู้ถูกร้องมีระเบียบการลงโทษนักเรียนเป็นไปตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนฯ โดยมีครูแนะแนวคอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำ ในกรณีนักเรียนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และได้ชี้แจงระเบียบดังกล่าวให้ผู้ปกครองและนักเรียนทุกคน รับทราบตั้งแต่วันเข้าเรียน สำหรับกรณีของเด็ก [] ผู้ถูกร้องพิจารณาให้พ้นสภาพการเป็นนักเรียน ในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ โดยนักเรียนและผู้ปกครองรับทราบและยอมรับผลการพิจารณา และผู้ถูกร้องให้คงสถานะนักเรียนต่อจนจบภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อ การเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนแห่งใหม่

๒) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

สช. มีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลโรงเรียนเอกชนทั่วประเทศให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หากโรงเรียนฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนฯ ถือว่าผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาไม่ปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนว่าด้วยจรรยา วินัย และหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต ผู้อำนวยการ ผู้บริหาร ผู้จัดการ ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๖๗ ซึ่งประกาศให้ทราบแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๖

/กันยายน...

^{*}สำนักงาน ศรจ.ชลบุรี มีหน้าที่กำกับดูแลโรงเรียนเอกชนในสังกัดทุกแห่งให้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาต ให้จัดตั้งโรงเรียน โดยโรงเรียนเอกชนแต่ละแห่งจะมีคณะกรรมการบริหารโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการออกระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐

กันยายน ๒๕๖๗ โดยผู้อนุญาตสามารถออกคำสั่งให้แก้ไขหรือให้หยุดดำเนินการตามมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้

๓) บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชลบุรี (บพด.ชลบุรี)

บพด.ชลบุรีลงพื้นที่พบผู้ถูกร้องและได้รับแจ้งว่าเด็ก [REDACTED] สูบบุหรี่ไฟฟ้า ภายในโรงเรียนซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้พ้นสภาพการเป็นนักเรียน โดยผู้ถูกร้องได้ทำหนังสือแจ้งมารดาให้รับทราบ แต่ยังคงให้เด็ก [REDACTED] ศึกษาต่อจนจบภาคเรียนที่ ๑ ของปีการศึกษา ๒๕๖๘ ต่อมา บพด.ชลบุรีได้ประสานขอเข้าพบผู้ร้องเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็ก [REDACTED] ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๙ แต่ผู้ร้องยังไม่สะดวกให้เข้าพบ จนกระทั่งวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๙ บพด.ชลบุรีได้เข้าพบเด็ก [REDACTED] และผู้ร้อง โดยเด็ก [REDACTED] แจ้งว่าอยากให้ผู้ร้องมีเวลาให้มากขึ้น และได้เลิกสูบบุหรี่ไฟฟ้าแล้ว รวมถึงพร้อมที่จะเข้าเรียนในปีการศึกษาใหม่ ทั้งนี้ บพด.ชลบุรีจะติดตามผลอย่างต่อเนื่องต่อไป

๒.๒.๕ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สืบค้นคู่มือการจัดทำแนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือ นักเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชนของ สช. พบว่า ข้อ ๓ ได้กำหนดแนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือ นักเรียนที่มีภาวะติดยาเสพติดไว้ ๒ ส่วน คือ (๑) มาตรการช่วยเหลือเบื้องต้น ได้แก่ การแจ้งผู้ปกครอง เพื่อรับทราบพฤติกรรมและหาแนวทางแก้ไข การประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการแนะนำให้ ผู้ปกครองนำนักเรียนไปพบแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ และ (๒) มาตรการป้องกัน ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับภัยที่เกิดจากผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การจัด กิจกรรมเสริมทักษะชีวิตและการพัฒนาครูประจำชั้นให้เป็นทั้งครูแนะแนวและนักจิตวิทยาประจำชั้น

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า กรณีผู้ถูกร้องลงโทษเด็ก [REDACTED] นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ด้วยการให้พ้นจากสภาพการเป็นนักเรียน เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่ อย่างไร โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่งและ วรรคสี่ได้รับรองว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ และ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

๓.๒ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖ กำหนดให้การจัดการ การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๓.๓ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๑ กำหนดให้คณะกรรมการ บริหารของโรงเรียนในระบบ มีอำนาจหน้าที่ออกระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียนในระบบ

๓.๔ กฎกระทรวงกำหนดความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๘ ข้อ ๑ (๔) และข้อ ๒ กำหนดให้นักเรียนต้องไม่ผลิต ซื้อ ขาย จำย แจก แลกเปลี่ยน ให้ ส่งมอบ ให้บริการ เสพ บริโภค สูบ ครอบครอง หรือกระทำการอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ซึ่งบุหรี่ยาสูบและน้ำยาสำหรับเติมบุหรี่ยาสูบ โดยให้โรงเรียนหรือสถานศึกษากำหนดระเบียบว่าด้วยความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษาได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงนี้

๓.๕ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียน ข้อ ๔ ข้อ ๕ และข้อ ๖ กำหนดว่า “การลงโทษ” หมายความว่า การลงโทษนักเรียนที่กระทำความผิดโดยมีความมุ่งหมายเพื่อการอบรมสั่งสอน โดยมีโทษ ๔ สถาน ได้แก่ (๑) ว่ากล่าวตักเตือน (๒) ทำทัณฑ์บน (๓) ตัดคะแนนความประพฤติ และ (๔) ทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทั้งนี้ ห้ามลงโทษนักเรียนด้วยความรุนแรง หรือแบบกลั่นแกล้ง หรือลงโทษด้วยความโกรธ หรือด้วยความพยาบาท และให้คำนึงถึงอายุของนักเรียนและความร้ายแรงของพฤติกรรมประกอบการลงโทษด้วย ทั้งนี้ เพื่อแก่นิสัยและความประพฤติให้รู้สำนึกในความผิดและประพฤติตนในทางที่ดีต่อไป

๓.๖ แนวปฏิบัติการจำหน่ายนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดสาเหตุที่จะจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียนได้ ๕ สาเหตุ คือ (๑) นักเรียนย้ายโรงเรียน (๒) นักเรียนถึงแก่กรรม (๓) นักเรียนหยุดเรียนติดต่อกันเป็นเวลานานและไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่ (๔) นักเรียนอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ และ (๕) นักเรียนจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สำหรับสถานศึกษาที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

๓.๗ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ข้อ ๑๓ กำหนดให้การศึกษาจะต้องมุ่งให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์และความสำนึกในศักดิ์ศรีของตนอย่างบริบูรณ์ และจะต้องทำให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในสังคมเสรีอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๘ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) ข้อ ๓ กำหนดให้การกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็กให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นลำดับแรก ข้อ ๒๘ และข้อ ๒๙ ให้การรับรองสิทธิของเด็กที่จะได้รับการศึกษา โดยรัฐภาคีจะต้องดำเนินมาตรการเพื่อสนับสนุนการเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ ลดอัตราการออกจากโรงเรียนกลางคัน มุ่งสู่การพัฒนาบุคลิกภาพและความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อเตรียมเด็กให้มีชีวิตที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

๓.๙ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า

๓.๙.๑ วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๘ ผู้ถูกร้องได้รับแจ้งจากนักเรียนว่าเด็ก [REDACTED] สูบบุหรี่ไฟฟ้ากับเพื่อน ๒ คน บริเวณห้องน้ำของโรงเรียน และทำบุหรี่ยาสูบในห้องพักนักเรียน ครูประจำชั้น ครูแนะแนว และครูฝ่ายกิจการนักเรียนได้เรียกนักเรียนทั้ง ๓ คนเข้าพบ ซึ่งทุกคนยอมรับว่ามีและสูบบุหรี่ไฟฟ้าภายในโรงเรียน

๓.๙.๒ วันรุ่งขึ้นผู้ถูกร้องเชิญผู้ปกครองของนักเรียนทั้ง ๓ คนมาประชุมรับทราบพฤติกรรม และแจ้งการลงโทษตามระเบียบของโรงเรียน คือ การตัดคะแนนความประพฤติ ๕๐ คะแนน และให้พ้นสภาพการเป็นนักเรียน โดยมารดาของเด็ก [REDACTED] และผู้ปกครองของเพื่อน ๒ คน ยอมรับและลงนามรับทราบการพ้นสภาพการเป็นนักเรียนตั้งแต่ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เป็นต้นไป

๓.๙.๓ ผู้ถูกร้องยืนยันว่าไม่สามารถรับเด็ก [] กลับเข้ามาศึกษาต่อได้ เนื่องจากส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและความปลอดภัยของนักเรียนรายอื่นในโรงเรียน โดยแนะนำโรงเรียน [] แต่เด็ก [] ไม่ได้ไปติดต่อโรงเรียนดังกล่าว

๓.๑๐ พิจารณาแล้วเห็นว่า

๓.๑๐.๑ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนฯ ข้อ ๕ และข้อ ๖ กำหนดโทษไว้เพียง ๔ สถาน และแนวปฏิบัติการจำหน่ายนักเรียนกำหนดสาเหตุที่จะจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนได้เพียง ๕ สาเหตุ แม้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๑ จะให้อำนาจคณะกรรมการบริหารของโรงเรียนออกระเบียบได้ แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด การที่ผู้ถูกร้องออกระเบียบกำหนดให้นักเรียนที่ใช้สารเสพติดภายในโรงเรียนพ้นสภาพการเป็นนักเรียนจึงขัดหรือแย้งกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนฯ ทั้งที่เมื่อเด็ก [] กระทำความผิดโดยพกพาและสูบบุหรี่ไฟฟ้า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ช่วยเหลือให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หากจะลงโทษก็ต้องเป็นไปตามโทษ ๔ สถาน ที่กำหนดไว้ ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องลงโทษเด็ก [] ด้วยการให้พ้นสภาพการเป็นนักเรียนจึงไม่เป็นไปตามระเบียบและแนวปฏิบัติดังกล่าว

๓.๑๐.๒ การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าเด็ก [] มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ไฟฟ้าและก่อเหตุทะเลาะวิวาท ทำให้ผู้ปกครองนักเรียนรายอื่นกังวลใจ จึงแนะนำให้ย้ายโรงเรียนนั้น เห็นว่าผู้ถูกร้องมีหน้าที่อบรมสั่งสอนและหาแนวทางแก้ไขโดยอาจประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การใช้วิธีให้ย้ายโรงเรียนจึงเป็นการผลักภาระหน้าที่และความรับผิดชอบไปให้โรงเรียนแห่งอื่น

๓.๑๐.๓ การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนฯ ข้อ ๕ และข้อ ๖ และแนวทางการจำหน่ายนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบคู่มือการจัดทำแนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชน ทำให้เด็ก [] ต้องหลุดจากระบบการศึกษา และต้องกลับไปเรียนซ้ำในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ใหม่ กระทบต่อสิทธิเด็กอันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิทางการศึกษา ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔วรรคหนึ่งและวรรคสี่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖ ICESCR ข้อ ๑๓ รวมถึง CRC ข้อ ๓ ข้อ ๒๘ และข้อ ๒๙ ในชั้นนี้จึงรับฟังได้ว่า การที่ผู้ถูกร้องลงโทษเด็ก [] ด้วยการให้พ้นสภาพการเป็นนักเรียนเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อดำเนินการต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑๙/๒๕๖๙ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๙ จึงมีมติว่ากรณีผู้ถูกร้องลงโทษเด็ก [] นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ด้วยการให้พ้นสภาพการเป็นนักเรียนเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ ต่อผู้ถูกร้องและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๑.๑ ให้ผู้ถูกร้องแก้ไขระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการตัดคะแนนความประพฤติโดยยกเลิกบทลงโทษที่กำหนดให้พ้นสภาพการเป็นนักเรียนและถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ และคู่มือการจัดทำแนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชนอย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิเด็กในลักษณะเดียวกับคำร้องนี้อีก

๔.๑.๒ ให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในฐานะผู้กำกับดูแลผู้ถูกร้อง ตรวจสอบกรณีฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ และคู่มือการจัดทำแนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชน โดยนำรายงานฉบับนี้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับแต่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๒ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดำเนินการ ดังนี้

(๑) สื่อสารทำความเข้าใจกับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน และสถานศึกษาทุกแห่งที่อยู่ในกำกับให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก และกำกับดูแลการลงโทษนักเรียนให้สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ รวมถึงให้ปฏิบัติตามคู่มือการจัดทำแนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชนอย่างเคร่งครัด เพื่อสร้างความตระหนักถึงผลกระทบจากการลงโทษนักเรียนที่ไม่เหมาะสม

(๒) กำหนดแนวทางควบคุมบุหรี่ยาเสพติดในสถานศึกษาทั้งด้านการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ยาเสพติด การกำกับดูแล การใช้บทลงโทษอย่างจริงจัง และมาตรการส่งต่อและช่วยเหลือฟื้นฟูนักเรียนที่ได้รับผลกระทบทางสุขภาพทางกายและจิตใจเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งเข้าใจและถือปฏิบัติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ